

PROF. DR. ŞÜKRÜ ELÇİN İLE RÖPORTAJ

A Conversation With Prof. Dr. Şükrü Elçin
Reportage avec Prof. Dr. Şükrü Elçin

Abdullah DEMİRCİ*

A. DEMİRCİ: Hocam, müsaade ederseniz konuşmamıza önce edebiyatla tanışmanız ve eğitim hayatınızla başlayalım.

Ş. ELÇİN: Ben edebiyata lise çağlarında şiirle başladım. Hatta ortaokuldan itibaren ufak tefek denemeler yaptım. Lisede beni edebiyata sevk eden Esat Çınar'dır (Vasif Çınar'ın ağabeyi, eski milletvekillerinden, Atatürk zamanının milletvekillerinden meşhur Esat Çınar). Esat Çınar, İstiklal Harbi sırasında Atatürk'le beraber çalışmış, Yunanlılar Ankara'ya yaklaştığı zaman devletin resmi evrakını katırlar üstünde Kayseri'ye kadar götüren adam. Onlar demişler ki "İzmir kurtulsun, biz mebusluk istemeyiz, İzmir kurtulsun hocalık yapacağız". Ve böylece Esat Çınar İzmir Erkek Lisesi'ne edebiyat hocası olarak gelmiş. Ben edebiyat zevkini, edebiyat bilgisini ondan aldım.

Ben başka meslek düşünmedim. Babam, ben lise 10. sınıftayken "sen hukuka git" dedi. "Hayır" dedim. "Avukat olmak istemiyorum. Son sınıfta "tıbbiye'ye gir o zaman"dedi. -notlarım müsaaitti. "Ben hoca olacağım" dedim. Böylece hiç yolumu değiştirmeden Edebiyat Fakültesi'ne gittim. (1936)

DEMİRCİ: Halk edebiyatına yönelmeniz nasıl oldu?

ELÇİN: Halk edebiyatı sahasına girme meselesi, fakültede okuduğumuz tezlerden istifade ederek, Pertev Naili Boratav'ın yazılarını okuyarak (oldu). Daha eskiden yazılmış olan kitapları karıştırdım. Onlardan edindiğim bilgiler beni yavaş yavaş oraya doğru götürdü. Ve lisans tezini de Kerem ile Aslı hikayesidir. Kerem ile Aslı hikayesini tetkik ederken, Fuat (Köprülü) Bey'e tezimi takdim ettim. Aşağı yukarı 150-200 eser Kerem ile Aslı hikayesinin bibliyografyasında görülebileceği gibi çok kitap okudum.

Kerem ile Aslı'lıyla başladım. Sonra Sivas'a hoca olarak gönüllü gittim. Neresi açıksa oraya gitmek istedim. Askerlikten sonra da Denizli Lisesi'ne hoca oldum. Oradan sonra 4 sene uğraşmak suretiyle, binbir güçlükle Ankara'ya Erkek Teknik Öğretmen Okulu'na naklimi yaptım. Bu arada arkadaşlarımdan 10 sene sonra doktoramı yaptım.

DEMİRCİ: "Lisans teziniz Kerem ile Aslı Hikayesi, doktora teziniz Mensur İstanbul Halk Hikayeleri ve doçentlik teziniz Anadolu Köy Orta Oyunları. Bu tez konularını seçmenizdeki etkili olan hususlar var mı?

ELÇİN: Tez konularını kendi kendime düşündüm. Kerem ile Aslı Hikaye-

* Hacettepe Üniversitesi Türk Halkbilimi Doktora öğrencisi

sini hazırlarken Kitapçı Raif Bey 'de (sahaf) güzel, yazma kitap vardı.

O, bana faydalanmam için o kitabı emanet olarak verdi. O, hareket noktam oldu. Sonra halk tiyatrosu üzerine ufak tefek bir iki kitapçık çıkmıştı. Ahmet Kutsi Tecer'in küçük bir kitabı çıkmıştı. O da belki tesir etti bana. Köy orta oyunlarına yönelmemde, üniversitede talebeyken Naşit'in tiyatrolarına giderdik. Onlar bana biraz tesir etmiş olabilir.

DEMİRCİ: İyi ki bu alana eğilmişsiniz efendim. Bildiğiniz gibi günümüzde bu gösteri sanatı hemen hemen kayboldu.

ELÇİN: Kayboldu. Onların hiç olmazsa metinlerini tespit etmek mümkün oldu. O kaynaktan hareket eder ek şimdi bazı oyunlar oynanıyor.

DEMİRCİ: Ben de oraya gelecektim hocam. Folklorun, halk edebiyatı ürünlerinin toplumumuza vereceği mesaj ne olabilir?

Bir defa ananeyi (geleneği) getiriyor, yaşatıyor. Gelenekte olanın sağlam taraflarını yeni nesle aktarmak, yeni yazarlara ip ucu vermek noktasında çok faydalı olabilir. Küçük monologlar, tiyatromuzu kaynak olarak besleyebilir. Sonra tiyatro yazarlarımız muhavere sanatı, konuşma sanatında onların faydasını görebilir. Sonra halk diliyle konuşmayı öğretir, suni dilden tabii dile götürür. Bütün bunlar tabiatıyla tesir edebilir.

Bunların evvela Türkoloji talebesine çok faydası olur, ufkunu genişletir. İkincisi eğer okursa tiyatro yazarları bu eserlerden faydalanabilir. Onun dışında roman ve hikaye yazacaklara cümle yapısı bakımından tesir edebilir. Bir de hayat görüşü getirebilir. Eski hayatın sağ-

lam olan temellerini yeni hayata nakletmek suretiyle.

DEMİRCİ: Hocam, 1949 yılında doktoranızı bitirdikten sonra Fransa'ya gidiyorsunuz. Sorbon'da Yüksek Tetkikler Okulunda Andre Varanyac'ın folklor derslerini takip ediyorsunuz. Fransa'da 2 yıl kalışınızın eğitiminize katkısı ne oldu?

ELÇİN: Çok faydalı oldu. Orada birden Andre Varanyac'ın derslerini takip ediyordum. Folklor uzmanı bir profesör. Hanımı da dahil 7-8 talebesi var. Birden da Sorbon Üniversitesinde Türk dili ile yazılmış eserler üzerinde çalışıyordum. Onlar da benim için faydalı oluyordu.

Andre Varanyac'ın görüşlerinin benim üzerimde tesiri oldu tabii. Ama daha evvel lisans tezini hazırlarken Fuat Köprülü'den çok faydalandım. Fuat Köprülü'nün görüşü, edebiyattaki anlayışımıza tesir etti. Fuat Bey ve dilde Reşit Rahmeti Bey birbirini tamamladı. Böylece lisans tezini yaptıktan sonra yol açıldı, kaynakları öğrenmeye başladım. Ankara'da doktora tezine başladım. 1949'da bitirebildim. Sebebi, tez hazırdı fakat Pertev Boratav'ın işine 1948'de son vermişlerdi, Caferoğlu komisyondaydı Almanya'dan bir burs bulmuş, gitmiş. Fuat Köprülü, Ruslar doğu vilayetlerini istiyorlar. Gitmiş oraya münakaşa etmeye, konferanslar vermeye. Necmettin Halil Bey dekanı(DTCF). Kendisine gittim. "Beni kim imtihan edecek?" dedim. Dedi ki: "Ben bu mesuliyeti kabul edemem, acelesi yok, bekleyin". Bekle bekle nihayet 1949'da doktorayı tamamladım.

DEMİRCİ: Hocam, siz Türkçe yazmalar konusunda yurt dışında da araştırmalar yaptınız.

ELÇİN: İngiltere’de bir sene kaldım. Orada kalmamım şu faydası oldu. British Museum’da bir çok yazma eserler vardı. 949’da Manisa ortaokulunda bir tarih öğretmeni yazmaları tetkik ederken Ali Ufki’nin Mecmua-i Saz ü Söz adlı kitabını bulmuş. Ve bir makaleyle müzisyenleri ilgilendirmiş, İstanbul’da musiki ile uğraşanlar kitaptan 5-10 forma, birer ikişer yaprak getirtmişler. Onlar üzerinde geniş, umumi malumat vermeye çalışmışlar. Aslında kitabı yazan adam, asıl adı Albert Bobowski olan bir Polonyalı. Bunu Tatarlar kaçırmışlar-bir saray ailesine mensup okumuş olan bu çocuğu kaçııyorlar. İstanbul’da satıyorlar. Saraya alınıyor. Saray mektebinde, Enderun’da Türkçe’yi ilerletiyor, Türkçe öğreniyor. Müslüman ediliyor. 12-13 dil bildiği için onu saraya tercüman olarak alıyorlar. Baş tercümanlığa kadar yükseliyor ve adını Ali Ufki koyuyorlar. Ali Ufki’nin dini eserler, Tevrat, Zebur, İncil’le ilgili, dille-tarihle ilgili bir çok kitapları, bunların hemen hepsini British Museum’da mevcutları var. İstanbul Üniversitesinde’de bir iki kitabı var. Fakat bu eserin müzikle ilgili olup olmadığı hakkında hiçbir bilgi yoktu. Bunu ilk defa Rıza Nur, Paris’te bulunduğu sırada kitabın müsvettesini görüyor. ” Her halde İtalya’dan gelen bir müzisyen İstanbul’da bazı müzik parçalarını gördü: Bunları notaya aldı. “diyor. Onun böyle bir makalesi vardır. Halbuki esas orijinal eser Londra’da. Paris’te de müsvettesi var. Ben Londra’dan Paris’e gittim. 5-10 gün kaldım. Müsvettesini gördüm. Müsvettesi çok silikti fakat biraz faydalandım. Ben tarihi vazifemi yaptım, ufuk açtım. Artık bundan sonrası müzikçileri ilgilendirir. Ondan sonra bir çokla-

rı çeşitli dergilerde getirttikleri orijinal nüshadan bazı şiirleri neşrettiler. Bir kısmı okuyamadıkları için yalan yanlış-tır.

DEMİRCİ: Hocam, bildiğiniz ve araştırma yaptığınız üzere yabancı ülkelerde Türkçe yazmalar var. Bu yazmaların Türk kültürü için değeri, önemi nedir?

ELÇİN: Türk kültürü için dilciler, edebiyatçılar, tarihçiler, felsefeciler, din ilmi ile uğraşanlar oradaki eserleri Türkiye’de bulunanların orjinalleri orada ise onların mikrofilmlerini almak suretiyle mukayeseli araştırmaya zemin teşkil eden çalışmalar yapılabilir. Bu bakımdan faydalı olabilir.

İkincisi, zaman zaman Türkiye’den yazma eserler kaçırılmış veya satılmış. Ben orada iken (İngiltere’de) aynı zamanda Tanzimat Devrindeki bir Ermeni tiyatro yazarı üzerine doktora yapan bir Ermeni asıllı görevli memur vardı. O Türk eserleri ile biraz ilgilenmiş. Başka Türkçe bilen yoktu. Ben yardım ettim çocuğa. Dost olduk. Müdürleri Türkiye, İran, Pakistan, Hindistan, Afganistan’a büyük parayla gidip mollalardan kitapları kaçak olarak satın alıp Londra’ya getirmek üzere gitmişti. Hakikaten bir çok eserler daha var, kataloglara girmemiş. Şu anda daha katalogları yapılmamıştır. Çalışılıyor galiba. Fakat bir bakıyorsunuz Türkiye’den gidenler arasında bir profesör, bir elçi kitap satmış yani bir siyaset adamı kitap satmış. 2. katalog çıktığı zaman orada bir çok bilmediğimiz eserin bulunacağını ve ileride istifade edeceğimizi ben tahmin ediyorum.

DEMİRCİ: Fransa’daki Milli Kütüphane’de (Bibliothèque Nationale) durum nasıl hocam?

ELÇİN: Bibliotheque Nationale'de kitapları çok muntazam sistemli suretle tasnif etmişler. İstedığınız numaradaki kitabı iki dakikada size veriyorlar. Yalnız mürekkepli kalem kullanmamak şartıyla. Ben dolma kalemle süratle yazıyordum hoşlanmıyorlardı. Sebebi acaba leke yapar mı diye. Haklıydılar ama ben kurşun kalemle daha ağır yazıyordum.

O eserler tabi meydana çıkınca belki de bilmediğimiz birçok eseri meydana çıkarabilir.

DEMİRCİ: Hocam siz aşık edebiyatı üzerine de çok eğildiniz ve çok sayıda bilinmeyen eseri gün yüzüne çıkardınız.

ELÇİN: Evet Milli Kütüphane'de. Ondan sonra Viyana'ya gittik. Viyana'da dört ay kaldık. Viyana Milli kütüphanesine de gittik. Viyana Milli Kütüphanesinde de bilinmeyen Bektaşî Aşık Ömer'i keşfettim. Şiirlerini orada buldum. Çünkü bir Aşık Ömer biliniyordu. Fuat Köprülü dahil Kutsî Tecer dahil ve diğer ilim adamları dahil bir tek halk şairi vardır, kimi 15, kimi 16, kimi 17. asırda yaşadığı diyor. Fakat bu Türkiye'deki Sünnî bir şair. İkisinin farkı var. Öbürkü Bektaşî şairi Viyana'da şiirlerini bulduğumuz şair Bektaşî, Anadolu'da yaşamış olan Sünnî. Bunu tespit ettik. Bu mühim bence. İyi bir araştırma oldu.

Ben İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde de çalıştım. Orada da mevcutlardan faydalandım. Türkiyat Enstitüsünden faydalandım. Ankara'da Milli Kütüphanede de epey kitap var. Bir hayli divan var. İşte onlar üzerinde çalışmak lazım. Yeni neslin onlar üzerinde çalışması icap eder. O divanların bir kısmı İstanbul Üniversite kütüphanesinde, bir

kısmı Beyazıt Kütüphanesi'nde, bir kısmı Afyon'da. Ben Gevherî Divanını hazırlarken Bursa'ya da gittim. Bursa'daki eski orijinal nüshadan yararlandım. O, daha sonra basıldı.

DEMİRCİ: Hocam, bütün bu yorucu ve yoğun çalışmalarınız sırasında görüşüp, fikir alıp verdiğiniz veya tanıdığınız edebiyatçılardan söz eder misiniz?

ELÇİN: (Üniversitede) Bizden bir sene sonrakilerden Behçet Necatigil. O sınıftan –şimdi öldü- şair Cahit Külebi. Onların ikisi şairdi. Kültür bakımından Behçet daha sağlandı. O iyi Almanca bildi. Zeki Ömer Defne, bizim sınıfta talebe oldu. O bir ortaokulda hocaymış. Lise imtihanını verdi. Bizimle beraber Edebiyat Fakültesi'ne devam etti. Necati Cumalı'yı tanırdık. Fazla temasımız yoktu, ama karşılaştığımız zaman merhaba ederdik. Gençlerden Samim Kocagöz vardı, İzmir Lisesi'nden hikayeci, romancı. Bizden sonra Fakültede okudu. Bizim nesle yakın. Tabi yaşlıları tanıyordum. Ahmet Hamdi Tampınar'ı –hocamız olmadı, ama dostluğumuz oldu -, Kaplan (Mehmet) sınıf arkadaşım. Ahmet Ateş, Abdulkadir Karahan sınıf arkadaşım. Çok iyi bir sınıftı. Çerden çöpten talebeler değildi. Okuyan, araştıran, okuma sevgisini almış çocuklardı.

DEMİRCİ: Bunların içinden şairlik bakımından etkilendiğiniz oldu mu?

ELÇİN: Yok. Küçük yaşta Faruk Nafiz (Çamlıbel) 'den etkilendim. Faruk Nafiz'in Han Duvarları şiirini takliden "Turgutlu Yollarında" diye uzun bir şiir yazdım. Ortaokul sıralarında iken bir gazete çıkarttık. "Gençlik" diye bir dergi. Orada neşrettik. Fakat o dergi kalmadı

bende, Bulamıyorum da. Faruk Nafiz'in ilk zamanda tesiri oldu.

DEMİRCİ: Sizde okuma sevgisinin doğuşu ve bunun eğitiminize katkısından bahseder misiniz?

ELÇİN: Biz İzmir Lisesi'nde okurken okullar tatil olunca ceplerimizde 25-30 kuruş kalırdı. İzmir'de Konak civarında bir mektepli kütüphanesi vardı. oraya gider, ben 5-6 kitap alırdım. Çünkü o zaman kitaplar 5 kuruş, 10 kuruş. Da-nıştay azası olan bir arkadaşım Akhisarlı Feridun o da alır, Sarı İsmail alır. Akhisar Bergama'ya yollar. Bergama, Menemen'e yollar. O yaz tatilinde biz mektep kütüphanesine gelmemiş olan 15-20 kitabı okurduk.

Bu, bizim kelime hazinemizi yükseltti. Hoş şimdiki çocukları bırakın milletvekilleri bile yalan yanlış -kısa okunması gereken dahi kelimesini yanlış olarak uzun söylüyor- dahi diyor. Bazı fikir adamları da böyle konuşuyor. Orada okuma sevgisini aldık. Tabi İzmir Lisesi'nde bir de edebiyat hocam Esat Çınar'ın büyük tesiri oldu. Mektep kitapları yoktu. Onun eski yazı notlarını okur, arkadaşım da daktilo ederdi. Böyle bir antoloji ortaya çıkmıştı.

Ben niçin küçük yaşta eski harfleri öğrendim? İlkokulun ikinci sınıfında iken Rumlar, Yunanlılar Türk mekteplerine mecburi Rumca dersini koydular. Bunu protesto etmek için babam beni okuldan aldı. Bana evde ders verdi. Eski Türkçe başlattı. O hazırlık üzerinde yürüdüm. Buraya Türkiye'ye gelinceye kadar bir hayli ilerledi. Hocam Esat Çınar da benim biraz eski Türkçe bildiğimi görünce alaka gösterdi, "notlarını eski Türkçeyle yaz -gerçi şimdi men edildi hep Latin alfabesiyle yazılacak notlar- ama sen de-

vam et, ilerlet" dedi. Üniversiteye gittiğim zaman, benden güzel eski Türkçe yazan arkadaşım yoktu. Böyle hatıralar var.

DEMİRCİ: Peki hocam bizde okuma yazma oranı yükseldi ama okumaya olan talep istenilen ölçüde artmadı. Bir edebiyat eseri yazarı olarak bu konuda ne düşünüyorsunuz?

ELÇİN: Bunu ailede, ilkokulda ve ortaokulda başlatmak lazım. Okumayı sevdirmek lazım. Tabi sıkıntılı, büyük Halit Ziya Uşaklıgil'in altı-yedi satırdan ibaret cümlelerini çocuğa verecek değilsiniz. Ama Reşat Nuri'yi verebilirsiniz. Ben ortaokul 1. sınıfta Reşat Nuri'nin "Çalikuşu"nu okuduğum zaman üç uzun sayfa hatırımda kaldı. Reşat Nuri'den bir okuyuşta üç sayfa ezberlemişim ve bu son zamanlara kadar devam etti. Yakup Kadri'nin Erenlerin Bağından'ı okuduğum zaman böyle. "Yaban"ı okuduğum zaman aklımda kalmış. Yaban romanını bilmem okudunuz mu?. Hatırlayacaksınız Çanakkale'den dönen bir yedek subay kimsesi kalmayınca Eskişehir civarında emir erinin bir köyüne yerleşir, intibak edemez. Orada Yakup Kadri'nin söylediği çok güzel bir söz var: "Anadolu halkının bir ruhu vardır nüfuz edemedin, bir kalbi vardı giremedin. Onu mavi gökle katı toprak arasında bıraktım. Şimdi elinde orak, hasada gelmişsin. Ne ektin ki ne biçeceksin. Bu ısrırganları mı, bu deve dikenlerini mi?. Tabi ellerine batacak, tabi ayaklarına batacak. Sana ıstırap veren şey senin kendi eserindir." Yani münevver, okumuş adama hitap ediyor. Vazifenizi yapmadınız diyor.

DEMİRCİ: Siz de bu görüşe katılıyor musunuz?

ELÇİN: Katılıyorum. Okuma çok mühim. Yani gramerden önce okumayı öğretmek, sevdirmek lazım. Güzel şeyler yapmak lazım.

DEMİRCİ: Bu konuda ne tavsiye edersiniz?

ELÇİN: Bir defa çok iyi kitaplar hazırlamak lazım. Uydurma çerden çöpten şiirler, yazılar almamak lazım. Ders kitaplarını gelişi güzel adamlara yazdırmamak lazım. İyi, kültürümüzü hazmetmiş adamlara yazdırmak lazım. Şimdi işe para da girdi. Çok para istiyorlar. Bir kitap verdiğiniz zaman, tetkik için sizden belli bir miktar para istiyorlar. Korkunç bir şey

Demek istiyorum ki, iyi Türkçe kitaplarına ihtiyaç var.

DEMİRCİ: Bir de hocam son yıllarda okullarda edebiyat dersinin saati, ders saatleri içerisinde azaltıldı. Bu konu hakkında ne dersiniz?

ELÇİN: O, yanlış bir şey. Bir de benim hoşuma gitmeyen bir şey var. Şimdi ilkokullarda yabancı dil dersi koyuyorlar. Bu kepezektir, bu bir rezalettir. (Çocuk) Ana dilini henüz daha öğrenmemiş, anasından babasından dili öğrenememiş evvela. Bu halkın, yüzde yirmisi bir parça okumuş, onların da anası babası bir parça okumuştur. İlkokulu, ortaokulu, liseyi bitirmiştir, memur olmuştur. Veya yüzde beşi de yüksek tahsillidir. Şimdi ana dili öğrenmemiş olan çocuğa siz İngilizce öğreteceksiniz. Ne olacak bu? Liseyi bitirdi, üniversiteyi bitirdi ne iş vereceksiniz? Bu gün 80. 000 tane Ziraat Fakültesi mezunu varmış. İş bulamıyorlar. Sağda solda mühendisler iş bulamıyor. Felsefeyi bitirseniz, bir çok branşlarda adamlar iş bulamıyor Türkiye'de. O halde bunu halletmek lazım.

Nazari bilgide Türkiye'nin ihtiyacı kadar adam okutmak lazım. Teorik bilgilerde böyle okutmak lazım. Ama pratik sahada lüzumlu olan yerler için okullar açarsınız. Sanat okulları gibi, sağlık okulları gibi.

DEMİRCİ: Üniversitelerde halk edebiyatının, daha sonra halk bilimi derslerinin konulması Türkiye'ye sosyal bilimlerde ne gibi katkı sağladı? Bu konuda neler yapmak gerekir?

ELÇİN: Bu hocasına bağlı. Yetişen hocalar kültür tarihimizin açılmasına sebep olacaklardır. Halk kültürünü, tarihle birleştirmek, suretiyle Halk kültürünün kaynaklarına inilebilecektir. Bu saha için yabancı diller öğrenmek lazım, Avrupa dillerinde mevcut olan ilmi eserleri okumaları lazım veyahut bazıları 1. sınıf eserleri de tercüme etmek lazım. Bu çok iyi olurdu. Bu yapılmamıştır. Lisan bilmesi lazım. Biraz da kendisinin uyanık bir insan olması, araştırmacı olması, aramaya hevesli olması ve yorulması lazım.

DEMİRCİ: Avrupa ülkeleriyle mukayese ettiğimiz zaman Türkiye'deki halk edebiyatı, halk bilimi çalışmaları ne durumdadır?

ELÇİN: Orada halk edebiyatı diye bir şey yok. Mesela Fransa'da yok. Fransa'da folklor adı altında böyle orta çağda kalmış. Fransızların trubatur dedikleri halk şairleri ortaçağda var. Ondan sonra sönmüş bu. Yazı dili başlamış. Yazı dili başlayınca da edebiyat modernleşmiş. Bizde yeni, modern yazıya yahut üniversitelerimizde halk edebiyatı ancak yeni devirde başladı. Çünkü halk şairleri bu güne kadar geldi! (Bu) Başka milletlerde yok.

Folklor olarak en zengin yer Finlandiya. Finlandiya'da folklor adı altında çalışmalar var. Ona paralel olarak ek dersler olarak eski trubadurlar dan, şairlerden bahsediliyor. Trubadurlar, orada 17. asra kadar gelebilmiş. Halbuki orada yazı dili inkişaf ettiği için artık halk edebiyatıyla ilgilenmemişler.

DEMİRCİ: O zaman hocam bizde halk edebiyatı mahsulleri geç derlenmeye başlamıştır diyebilir miyiz?

ELÇİN: Evet, ilmi olarak yeni başlamıştır. 20. yüzyılda

DEMİRCİ: Avrupa Ülkelerinin yazıya geçişiyle sözlü edebiyat kaybolmuş. Hocam bu bizim için şans mı, yoksa şanssızlık mı?

ELÇİN: Bir tarafıyla şanssızlık, bir tarafıyla şans. Malzeme geldiği için şans, milletimizi okutamadığımız için şanssızlık. Sonra medreseler vazifesini tam olarak yapamamış. 16. asırdan sonra medreseler bozulmuş yani 16. yüzyıla kadar matematik ilimleriyle, fen ilimleriyle manevi ilimler, islami ilimler yana gidiyor. 16. asırdan sonra pozitif ilimleri bırakıyorlar Müslümanlar dini ilimlere ağırlık veriyorlar. Bu 19. asra kadar geliyor. İşte o sırada bir iki padişah, bir iki şair, romancı dikkat çekiyor Avrupa'ya. Bu şekilde bir hareket başlıyor. Medreseler o kadar bozulmuş. Ama nadiren adamlar yetişmiş. Mesela bir Cevdet paşa, müthiş bir adam. Namık Kemal'ler vs. ama son zamanda medrese iflas ettiği için başka çare kalmamış. Mecburen Fransa yoluyla Avrupa tarzında ilimlere doğru bir temayül başladı. Tıp geldi, hukuk daha sonra, üniversitelere yeni, modern dersler, felsefe vs. kondu. 2. Dünya harbinde Almanların kov-

duğu Yahudi profesörlerin bize çok faydası oldu. Tıp fakültesinde, Hukuk fakültesinde hatta edebiyat fakültesinde felsefe profesörleri vardır. Çok akıllı, dünya çapında adamlar. Bize 5-6 sene hizmet ettiler. Sonra bunları birer birer Amerika çekti. Amerika büyük paralar vermek suretiyle çekti. Onun için şimdi dünya çapında ilim adamı dersenez Fuat Köprülü müstesna hemen hemen yok gibidir. Tek tük. Matematikte yok, fizikte yok, sorsanız kimse cevap veremez. Niçin? Çünkü hakiki ilimle uğraşan yok. Herkes para peşinde ve üniversite hocasına da verilen para çok az. Gençler üniversitede kalmak istemiyorlar. Kabiliyetli, meraklı gençler diyor ki, "ben bir liseye gidersem, lisede gece dersim de var, bilmem ne dersleri var, Cumartesi, Pazar günleri özel dershaneye de giderim, ders veririm." Ama üniversite hocaları da şimdi özel üniversitelere gidiyor. O da bir felaket, kan kaybı devam ediyor.

Bizim zamanımızda hiçbir hoca para ile ders vermezdi. Benim neslimden benim devrimde hiçbir hoca ücretle talebeye ders vermezdi. Bu ayıptı. Yoktu böyle bir şey. Sonradan ihtiyaçlar belirdi. Şimdi bakıyorsunuz resmi okulda 3 gün, (ayrıca) özel okula gidiyor. Üniversitelerde devletin resmi okulunun profesörü, özel üniversiteye de ders veriyor. Veyahut şimdi emekli olunca hemen özel üniversitelere kaçıyorlar, kayıyorlar. Bu, memleket hesabına bir çöküntüdür. Milli Eğitim Bakanı, YÖK Başkanı ne kadar "Üniversitelerimiz var, gururluyuz" falan deseler de ben inanmıyorum.

DEMİRCİ: Hocam bana bu sohbet imkanını verdiğiniz için çok teşekkür ederim.